

**M. Antonii Marsilii Colvmae, Bononiensis, I. C.
Archiepiscopi Salernitani, De Ecclesiasticorum Reddituum
Origine, & Iure Tractatvs**

Colonna, Marcantonio

Venetijs, 1575

Cap. XII Esse & beneficia cum administratione quidem, sed quæ iurisdictione careant, Recte[que] hoc diuisionis capite officia quoque contineri. Porrò eos qui illa obtinent, varijs nominibus appellari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61495)

- ras, & secundum Canonum statuta, ac diffinitiones, sanctissimum antiquae Romae Episcopum primum esse, & maximum Episcoporum. Alio nomine summus Pontifex
- 42 Papa dictus est; † quo nomine & antiquitus honoris maximi gratia, Episcopi decorabantur. Eius rei exemplum est apud Hieronymum in suis Epistolis, qui Augustinum Hypponensem Episcopum, subinde Papam, hincque Athanasium, Epiphanium, Eugenium, Alypium, Chromatium, Theophilum uocasse animaduertimus: Martinus etiam Bracharensis Episcopus passim à Gratiano Papa dicitur in cap. Episcopus, 8. quaest. 1. & saepe Concilium Martini nominatur: Cyprianus itidem Papae nomine saepius decoratur, in cap. absit, 50. dist. cap. omnis;
- 25 de consecr. dist. 1. cap. 1. de consecr. dist. 2. παπὰς. † Suida auctore in historicis verbo παπὰς, pater est, quod & ex Arriano in Bithyniacis colligitur; asserit ille solitos Bithynios Iouem Papam, quasi patrem appellare. Nomen id praeterea deductum uidetur à dictione Papae, quae admirantis est: uel à duobus dictionibus corruptis, quod pater fit patrum, ut Iacob. Spiegel. notat in Lexi. iu. ci. uer.
- 26 Papa; † quod nomen antea ceteris Episcopis commune summo Pontifice tantum ob specialem notam tribui postmodum coepit. Atque haec quidem sunt beneficia saecularia, quae iurisdictioni administrationem annexam habent.

A R G V M E N T V M.

Esse & beneficia cum administratione quidem, sed quae iurisdictione careant: Rectaeque hoc diuisionis capite officia quoque contineri. Porro eos, qui illa obtinent, varijs nominibus appellari.

R E R V M

R E R V M S V M M A E.

- 1 Beneficia secularia, quæ administrationem habent, iurisdic-
tione tamen carent, quæ sint.
- 2 Parochia nomen aliter hodie atque olim accipitur.
- 3 Parochia nomine olim tota diœcesis continebatur.
- 4 Parochia hodie capitur pro certa diœceseos parte singulis pres-
byteris assignata.
- 5 Parochus, & Parochia, quo sensu apud veteres acciperentur.
- 6 Parochianorum nomen unde.
- 7 Parochia nominis alia deriuatio, & nu. 8.
- 10 Parochia non minus quàm decem distinctas familias contine-
re potest.
- 11 Domus quæ sub parochia continebantur, olim mancipia dice-
bantur.
- 12 Parochus beneficium obtinere dicitur.
- 13 Officia numerantur inter ea beneficia, quæ solam administra-
tionem habent.
- 14 Custos dicitur habere officium.
- 15 Cimiliarcam habet officium, quale uè id sit: Reuerendissimus
à Iustiniano appellatur. nu. 16.
- 17 Plebanus officium habet.
- 18 Archidiaconus ex collatione dicitur habere officium.
- 19 Primicerius officium habet: unde sit dictus. nu. 20.
- 21 Secundicerius.
- 22 Cera pro libris accipiuntur.
- 23 Primicerij nomen idem significat, quod primum.
- 24 Primicerius olim summo Pontifici assistebat, legebat octauã
lectionem in matutinis festorum solemnium. nu. 25.
- 26 Precensor, lector, & alij similes officium habent.
- 27 Officia ex consuetudine Ecclesiarum dignitates effici, & iu-
risdictionem habere possunt.

CAPVT DVODECIMVM.

BENEFICIORVM † seculariū, quæ admini-
 strationē quidē, non tamen iurisdictionem ha-
 bent, quædam sunt, quæ parochiæ nuncupan-
 tur. † Sed cauendum est, longe aliter hodiè ac-
 cipi parochiæ nomen atque antea soleret. Etenim cum vi-
 geret clericorum cum Episcopis communio illa, de qua
 superius tractatum est, † tota Diœcesis pro Parochia af-
 fumebatur, c. si quis ordinatus. 9 2. dist. & seq. duobus, c. vl-
 timo, & pen. 6. q. 3. c. sicut alterius, 2. q. 1. c. bonæ rei, 1 2.
 q. 7. c. apostolicæ, de dona. c. 2. de Magis. facta uerò sectio-
 ne Ecclesiasticorū reddituū, cœpit usurpari † Parochiæ
 nomen pro certa Diœceseos parte, quæ singulis presbyte-
 ris, sub Episcopis tamen potestate cōstitutis curanda cō-
 mittitur toto. tit. de Paroch. † Parochiæ porrò nomē îde-
 dictū est, quòd ex ea præstaretur necessaria viatoribus, &
 ijs qui publica causa proficiscebātur. Parochus autem îs,
 apud ueteres dicebatur, qui Parochiæ præfectus uiatricū
 ijs præstabat, quem Archadius Imperator composito uo-
 cabulo Xenoparochom hospitem; & peregrinorum su-
 ceptorem appellauit, l. ult. ff. de mun. & hono. celebre o-
 lim munus, ut animaduertunt Acron, & Porphirio Satyra
 5. Horatij lib. 1. Sermo. Qui nobis itaque pastor est à pa-
 scendo, à præbendo grege *παροχος* dictus est; † indeq; Pa-
 rochianorum nomen prodijt, eos significans, qui in Pa-
 rochia habitarent, atque in ea sibi domicilium cōstituisent
 c. 2. de sepult. in 6. Host. in sum. titu. de Parochijs. Ab hac
 antiqua denominatione flexit nomen Parochi, quo nūc
 utimur. Et ijs, qui apud Gentiles uiatoribus ad corporis
 sustentationem necessaria præbebāt, Parochi succedere,
 hoc est, sacerdotes qui animarum curam gerentes Eccle-
 siasticæ Sacramenta exhibent ijs, qui in commissa sibi Pa-
 rochia

- 7 rochia commorantur, c. 1. de capp. Monach. † Non nullo Parochiam à *παρά οἶχος* dictam putarunt, quòd domus sacrae ædi, contiguæ illius nomine significantur, ut D. Augustinus de Ciui. Dei, lib. 14. & Budæus in Pádectas par. 7. fol. 195. authores sunt. † Parochiam Latinè dici posse Curiam, indeque Curiales, & Curiones nuncupari, alij èt existimarunt, ut testis est Onuph. in interpret. uocū Eccle
- 8 7. fol. 195. authores sunt. † Parochiam Latinè dici posse Curiam, indeque Curiales, & Curiones nuncupari, alij èt existimarunt, ut testis est Onuph. in interpret. uocū Eccle
- 10 siasticarū, uerbo Parochia: † Eam uerò non minus, quàm decem distinctas familias domus uè constituere posse san
- 11 citum est; † quæ prisca lingua mancipia dicebantur, c. v. nio, 10. q. 3. Nec mirum, cum domos illas iure quodã spiritualis dominij sibi subiectas, proprias, ac perpetuas Parochus habeat, Is quidem, Parochus nempè, quo expeditius pensum seruitutis suæ exoluat, peculiare sibi assignatos obtinet redditus, ex quibus uicū sibi cōparare possit.
- 12 † Vnde beneficium obtinere dicitur, c. 1. de Eccle. ædific. ac administrationem reddituum habet, & Parochianis quidem præest; nullam tamen in illos iurisdictionem exercet; cum omnis iurisdictione penes Episcopos, ac cæteros
- 13 maiores Prælatos resideat. † Officia quoque numerari posse uidentur inter ea secularia beneficia, quæ solam administrationem conferunt; inter eos autem, qui officium
- 14 habere dicuntur, est † Custos, qui signis tintinnabulorū inuigilans lampades, ac lanternas accendendo, & extinguendo peruigil esse sacris Canonibus iubetur, c. 1. de offic. cu
- 15 sto. † Præterea *χιμνιάρχος*, seu Thesaurarius, qui & Sacrista dicitur toto titulo, de Offi. sacristæ, ad quem spectat Ecclesiæ *χιμνία*, hoc est, Thesaurus custodire, & seruare, l. sacra, ff. de rerum diui. ei que loco in templo præest, in quo sacra reponuntur, quem Iustinianus sacrarium appellat, l.
- 16 litibus, C. de agri. & censu. lib. 11. † Eundem Chintilarcham idem Iustinianus aliquando Reuerendissimum dixit in l. fi. C. de bon. aut. iud. possiden. † Plebanus etiam of
- 17 ficiū

- ficium obtinere dicitur, qui & Pastor nuncupatur, c. quod
 18 Dei timorem, de stat. Monach. Io. Selua. tract. de benefi. 3.
 par. q. 2. uer. decimum beneficium, c. si plebibus 63. dist.
 Archidiaconus quoque, si ex collatione Archidiacona-
 tum assiquatur, officium habet, c. quorundam 74. dist. tra-
 dunt Doct. in c. decernimus. ubi Abb. Panor. nu. 16. de iu-
 dic. Is ueluti Diaconorum ac Leuitarum Princeps Euan-
 gelium cum uult pre aliis legit, aut legendum committit,
 12. de Off. Archid. Et oculus Episcopi in singulorum iur-
 gijs audiendis dici consueuit, c. ad hoc, de off. Archid.
- 19 † Primicerius quoque officium obtinet, toto titu. de offic.
 20 Primicer. † Is eo nomine dictus est, quod primus ceris es-
 21 set præpo situs, post quem etiam † Secundicerius in ulti-
 22 mō Iustiniani Codicis libro memoratur cui secundo ce-
 rarū cura cōmissa esset. † Ceræ autem pro libris accipiun-
 tur, in quibus ceratis olim scribebatur, ut apud Suetonium
 in Iulio Cæsare; *Heredes, inquit, in ima cera scriptura*, Si-
 quis itaque in Ecclesia curam gerat ritualium librorum,
 eorum nempè, qui ritum ac morem factorum administra-
 dorum edocent, quorum Gratianus meminit in c. quæ ip-
 sis, 38. dist. is antiquo uocabulo primicerius nuncupatur,
 23 c. unio, de off. primicer. † Existimarunt alii Primicerij no-
 men idem significare, quod primum: legitur enim Primi-
 cerius Notariorum, Protectorum, domesticorum, & simi-
 lium pro primo inter illius generis personas: cuius rei
 exemplum extat apud Appianum Marcellinum, quàmuis
 à Cereo Græce *πρωτοπάρσιος* D. Hieronymus, & Cassiodorus
 in Epistolis, Primicerium dictum uelint, & Onuphrius tra-
 dit in interpret. uocab. obscur. uerbo Primicerius, qui &
 24 illud addit, † Primicerios qui olim inter Cardinales es-
 sent, Pontifici assistere consueuisse, quod hodie primi Car-
 25 dinales Diaconi faciunt; nihilque sine eis, quod alicuius
 momenti esset, Papam transigere solitum, † qui & in matu-
 tinis

- tinis festorum solemnium, octauam lectionem legere so-
 26 lebant. † Præcensor insuper, Lector, & qui similes sunt,
 quos consultò omittimus, officia habere dicuntur: de illis
 uerò fufius Gratianus d.c. Cleros, 2 1. dif. Hi omnes, quos
 hætenus recensuimus, officium, quod & communi no-
 mine beneficium dicitur, obtinent cum administratione
 27 quidem, sine iurisdictione tamen. † In multis autem locis
 particularium Ecclesiarum consuetudo recepit, ut ea quæ
 retulimus, officia dignitates sint, ac iurisdictione habeant:
 quod ipsum usus efficere potest, Doct. in c. de multa de
 præben. & in c. cum accessissent, de constitut.

A R G V M E N T V M.

*Cuiusmodi beneficia sint, quæ dignitatem præbent: & an
 Cardinales dicantur dignitatem: obtinere indeq; plura
 de Cardinalium origine, nomine, & titulis.*

R E R V M S V M M A E.

- 1 Dignitatis, & personatus nomina promiscuè accipi solent.
- 2 Persona Ecclesiastica accipitur quandoque pro Rectore.
- 3 Galli Clericos, personas nuncupare solent.
- 4 Archidiaconus si quis fiat per electionem, dicitur habere di-
 gnitatem.
- 5 Archidiaconus quandoque iurisdictionem habet.
- 6 Decanus habet dignitatem.
- 7 Decani castrensium officij nomen est, & unde dictum, nu. 8.
- 9 Decuriones apud Varronem, & Vegetium pro decanis sumun-
 tur.
- 10 Decani apud Hebræos ij erant, qui populo ius dicebant.
- 11 Decanus hodie dicitur quisque alicuius Collegij principem lo-
 cum tenet.
- 12 Scholasta dignitas quæ.

Pan-